

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

BMP.0790.2.3.2026

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na wystąpienie¹ Pana Rzecznika dotyczące *legalizacji pobytu obywateli Ukrainy korzystających z ochrony czasowej, którzy wykonują zawód marynarza na statkach morskich*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Głównym założeniem ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw² było stopniowe wygaszenie specjalnych rozwiązań dedykowanych ukraińskim uchodźcom, ujednolicenie systemu wsparcia dla wszystkich uchodźców podlegających ochronie czasowej, dostosowanie przepisów do nowego etapu sytuacji migracyjnej oraz przejście z rozwiązań nadzwyczajnych do systemowych. Po prawie czterech latach sytuacja uchodźców wojennych z Ukrainy w Polsce jest bardziej stabilna, a instytucje publiczne i samorządy coraz sprawniej obsługują nowo przybyłych cudzoziemców w ramach zwykłych procedur. Ponadto dalsze utrzymywanie przepisów ustawy, zawierającej rozwiązania specjalne, może tworzyć ryzyko nierównego traktowania w relacjach do ogólnego reżimu prawa dla cudzoziemców.

Ustawa wygaszająca dokonała istotnych zmian w przepisach prawa polskiego, które mają za swój przedmiot urzeczywistnienie instytucji ochrony czasowej (tymczasowej ochrony), uruchomionej w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej w reakcji na masowy napływ wysiedleńców z terytorium Ukrainy spowodowany agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej na to państwo. Z dniem 5 marca 2026 r. przepisy ustawy wygaszającej uchylili większość przepisów ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa³, które dotąd regulowały korzystanie przez obywateli Ukrainy oraz niektórych członków ich rodzin, z ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie ustawa wygaszająca wprowadziła istotne zmiany w przepisach ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁴, w oparciu o które aktualnie wszyscy wysiedleńcy z terytorium Ukrainy, którzy są beneficjentami ochrony czasowej, mogą z tej instytucji korzystać.

W stanie prawnym przed wejściem w życie ustawy wygaszającej (tj. przed 5 marca 2026 r.), uprawnienie pobytowe beneficjenta ochrony czasowej, będącego obywatelem Ukrainy lub członkiem jego rodziny (np. małżonkiem), wynikało

¹ pismo z 15 czerwca 2026 r., sygn. ZPM.541.153.2026.JO

² Dz. U. poz. 203, dalej: *ustawa wygaszająca*

³ Dz. U. z 2025 r. poz. 337 z późn. zm., dalej: *ustawa specjalna*

⁴ Dz. U. z 2026 r. poz. 862, dalej: *ustawa o udzielaniu ochrony*

z przepisu art. 2 ust. 1 *ustawy specjalnej*, który przewidywał uprawnienie w postaci pobytu uznawanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za legalny do określonej daty (po raz ostatni do 4 marca 2026 r.). Przepis art. 11 ust. 2 *ustawy specjalnej*, który również został uchylony 5 marca 2026 r., przewidywał, że wyjazd obywatela Ukrainy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 30 dni pozbawiał go tego uprawnienia. Od tego skutku (utrąty uprawnienia pobytowego) były przewidziane wyjątki polegające na wskazaniu w art. 11 ust. 3 *ustawy specjalnej*, że przepisu art. 11 ust. 2 nie stosuje się do osób skierowanych do wykonywania pracy lub usług poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej przez podmioty prowadzące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto przepis art. 17 ustawy z dnia 23 marca 2022 r. o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy⁵ stanowi, że art. 11 ust. 2 *ustawy specjalnej* nie stosuje się do marynarzy i rybaków.

W obecnym stanie prawnym uprawnienie do pobytu beneficjenta ochrony czasowej nie jest już uregulowane w przepisach *ustawy specjalnej*, w tym w art. 2 i art. 11, lecz w art. 106 *ustawy o udzielaniu ochrony*.⁶ Jednocześnie przepis art. 109b ust. 1 *ustawy o udzielaniu ochrony* określa przesłanki wygaśnięcia ochrony czasowej. Jedną z takich przesłanek jest okoliczność, że cudzoziemiec opuścił terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 30 dni (pkt 2). W przeciwieństwie do art. 11 *ustawy specjalnej*, obecny przepis art. 109b *ustawy o udzielaniu ochrony* nie zawiera wyjątku dotyczącego delegowania zagranicznego (który znajdował się w art. 11 ust. 3 *ustawy specjalnej*).

Przepis art. 17 ustawy o szczególnych regulacjach w zakresie transportu i gospodarki morskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy nie został ani uchylony, ani nie dokonano zmiany jego brzmienia. Odesłanie w nim zawarte jest zatem puste, albowiem przepis art. 11 ust. 2 *ustawy specjalnej*, którego zastosowanie wyłącza, już nie obowiązuje. W związku z powyższym uzasadniona jest wykładnia ww. przepisów prawa, wskazująca na to, iż w przypadku marynarzy i rybaków nie jest wyłączone zastosowanie przepisu art. 109b ust. 1 pkt 2 *ustawy o udzielaniu ochrony*. Stąd również w przypadku tych osób opuszczenie terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres przekraczający 30 dni powoduje, że ochrona czasowa wygasa, co powinno skutkować automatyczną zmianą posiadanego statusu „UKR” na status „NUE”⁷.

Opisany powyżej aktualny stan prawny odzwierciedla wolę ustawodawcy, a zatem nie jest planowane inicjowanie prac legislacyjnych zmierzających do wyłączenia stosowania przepisu art. 109b ust. 1 pkt 2 *ustawy o udzielaniu ochrony* wobec marynarzy i rybaków.

⁵ Dz. U. poz. 684 z późn. zm.

⁶ z dniem 5 marca 2026 r. uprawnienie wynikające z art. 2 *ustawy specjalnej* przekształciło się w uprawnienie z art. 106 *ustawy o udzielaniu ochrony*

⁷ oznacza utratę specjalnych uprawnień ochronnych

Jednocześnie uprzejmie informuję, że dla obywateli Ukrainy, będących beneficjentami ochrony czasowej, którzy planują swoją przyszłość w Polsce, przewidziano możliwość przejścia na bardziej stabilny tytuł pobytowy, jakim jest karta pobytu CUKR. Wnioskować o nią mogą osoby ze statusem UKR, które zdecydują się przejść z ochrony czasowej na zezwolenie na pobyt czasowy, na okres 3 lat. Daje ona pełny dostęp do rynku pracy i możliwość prowadzenia działalności gospodarczej na takich samych zasadach, jak obywatele Polski. Posiadając kartę pobytu CUKR można korzystać ze wszystkich uprawnień przewidzianych dla cudzoziemców posiadających zezwolenie na pobyt czasowy w Polsce. Co ważne, karta pobytu CUKR nie traci ważności po przekroczeniu 30 dni przebywania poza granicami Rzeczypospolitej Polski. Daje również możliwość ubiegania się o udzielenie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE, a okres pobytu w Polsce na podstawie ww. karty będzie wliczał się do okresu wymaganego do uzyskania tego zezwolenia.

Aby złożyć wniosek o kartę pobytu CUKR, należy spełnić łącznie następujące warunki:

- być obywatelem Ukrainy lub członkiem rodziny obywatela Ukrainy (np. małżonkiem);
- przebywać w Polsce legalnie w związku z korzystaniem z ochrony czasowej;
- na dzień 4 czerwca 2025 r. posiadać nr PESEL ze statusem UKR;
- w dniu złożenia wniosku posiadać nr PESEL ze statusem UKR na podstawie zgłoszonego w dowolnej gminie ważnego aktualnego dokumentu podróży;
- posiadać nieprzerwany status UKR przynajmniej przez 365 dni.

Złożenie wniosku o wydanie karty pobytu CUKR jest możliwe wyłącznie w formie elektronicznej i tylko wtedy, gdy dane zamieszczone w rejestrze PESEL są kompletne. Proces ten odbywa się poprzez logowanie do systemu Moduł Obsługi Spraw (MOS) za pośrednictwem login.gov.pl, następnie wypełnienie formularza wniosku o wydanie karty pobytu, a na końcu podpisanie elektronicznie wniosku, do którego konieczne jest posiadanie profilu zaufanego, kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu osobistego.

Do wniosku należy dołączyć:

- aktualną fotografię w formacie cyfrowym, spełniającą określone wymagania;
- potwierdzenie dokonania opłaty za wydanie karty pobytu (100 zł) oraz opłaty skarbowej za udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy (340 zł).

Składanie wniosku o kartę pobytu CUKR jest możliwe do 4 marca 2027 r.

Z poważaniem

z up. Maciej Duszczyk

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/